

Styrmedel och vattenresurser

Maria Noring, WSP 1 oktober 2020

Dagens upplägg

- Vem är jag?
- Vad är styrmedel?
- Prissättning
- Vattenbrist
- Vägen framåt i en större kontext
- Diskussion

Vem är Maria Noring

- Miljöekonom
- PhD Miljöstrategisk analys, KTH
- SKV, SJV, KemI, ECHA, WSP
- Vattenkopplingar:
 - *Värderingsstudier ekosystemtjänster*
 - *Bly i hagelammunition i våtmark*
 - *Förbättrad åtgärdsplanering för övergödning*

Fotograf Anneli Hildonen

Styrmedel

Till vad ska styrmedel användas?

Marknadsmisslyckanden

- Kollektiva varor
 - Ikke-rivaliserande och icke exkluderbara*
 - Allmänna resurser utan ägarförhållanden eller marknad*
- Externa effekter
- Informationsmisslyckanden

Styrmedel i Sverige

Administrativa	Ekonomiska	Information	Forskning
Lagstiftning	Skatter	Upplysning	Forskning
Normer	Skatteavdrag	Miljömärkning	Utveckling
Gränsvärden	Avgifter	Rådgivning	Demonstration
Långsiktiga avtal	Bidrag	Utbildning	Teknik- och systemutvärdering
Miljöklassning	Subventioner	Opinionsbildning	
Regelgivning	Pant		
Teknikkrav	Handel med utsläppsrätter		
Prövning	Handel med certifikat		
Tillsyn	Miljöersättningar		
Målstyrning			

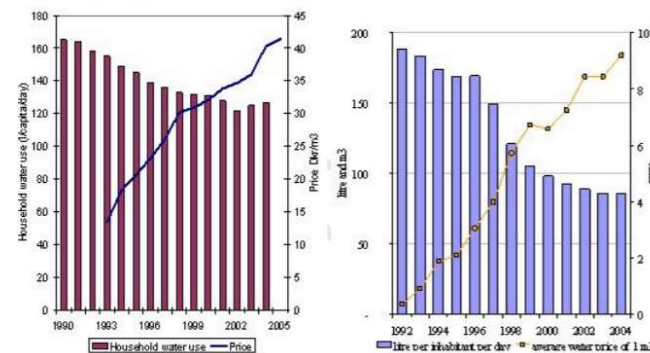
Prissättning av vattenresurser

- Vattendirektivet kräver att MS senast 2010 säkrar att användarna betalar för den negativa påverkan deras användning medför – PPP.
 - *Kostnadstäckning för vattentjänster*
 - *Miljö- och resurskostnader*
- Incitament för effektiv användning av vattenresurserna.

Prissättning av vattenresurser

- Priset för vattenanvändning har gått upp de senaste åren i Europa vilket har minskat användningen (se grafer).
- Mätning av förbrukning är essentiellt.
- Mängden information till hushåll och jordbruk har ökat markant de senaste 10 åren.

7

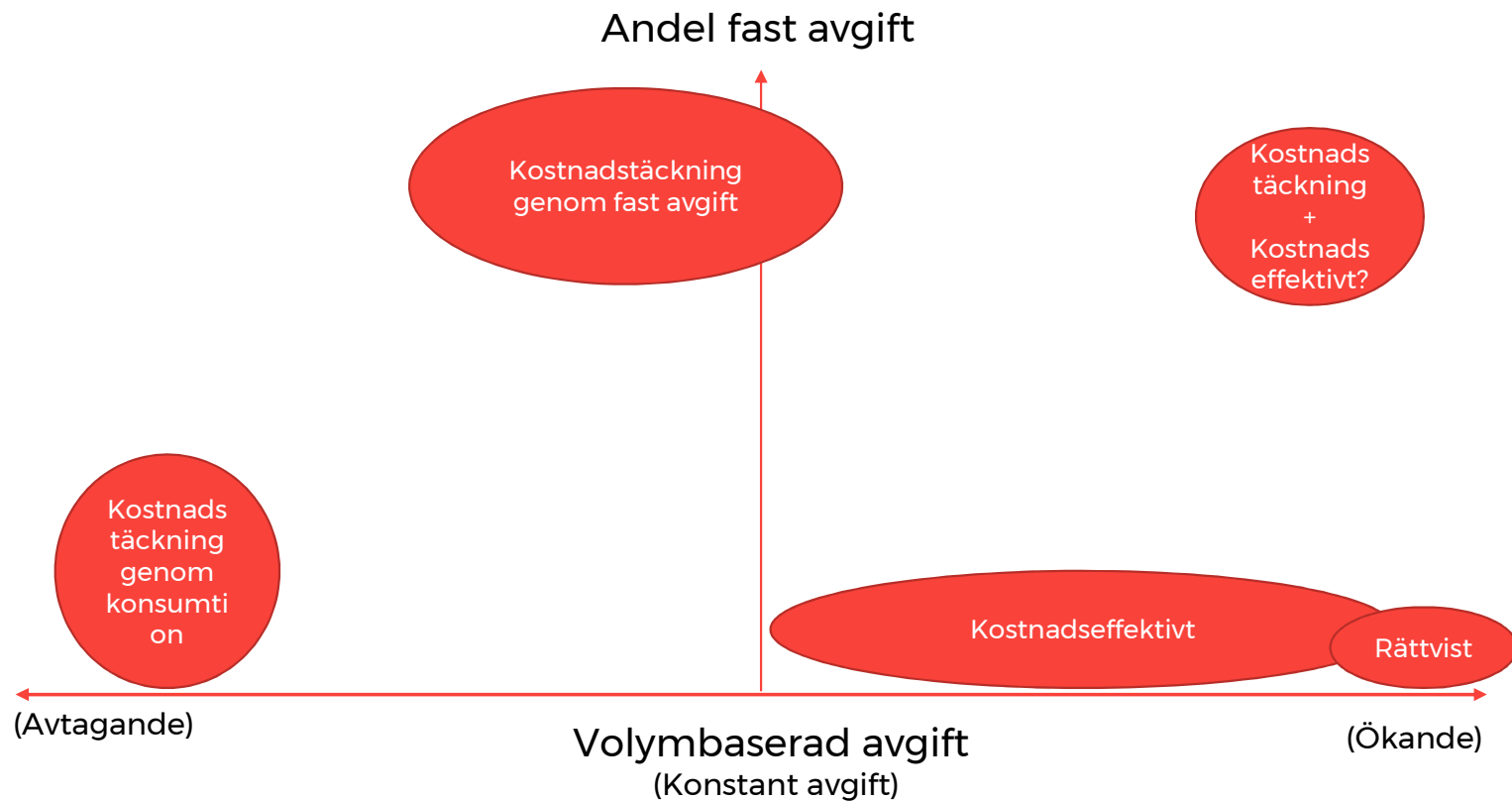
Källor: Bild 1 DEPA, 2004 uppdaterad av EEA;
Bild 2 Estonian Environment Information
Centre, 2006

Miljöproblem och lösning?

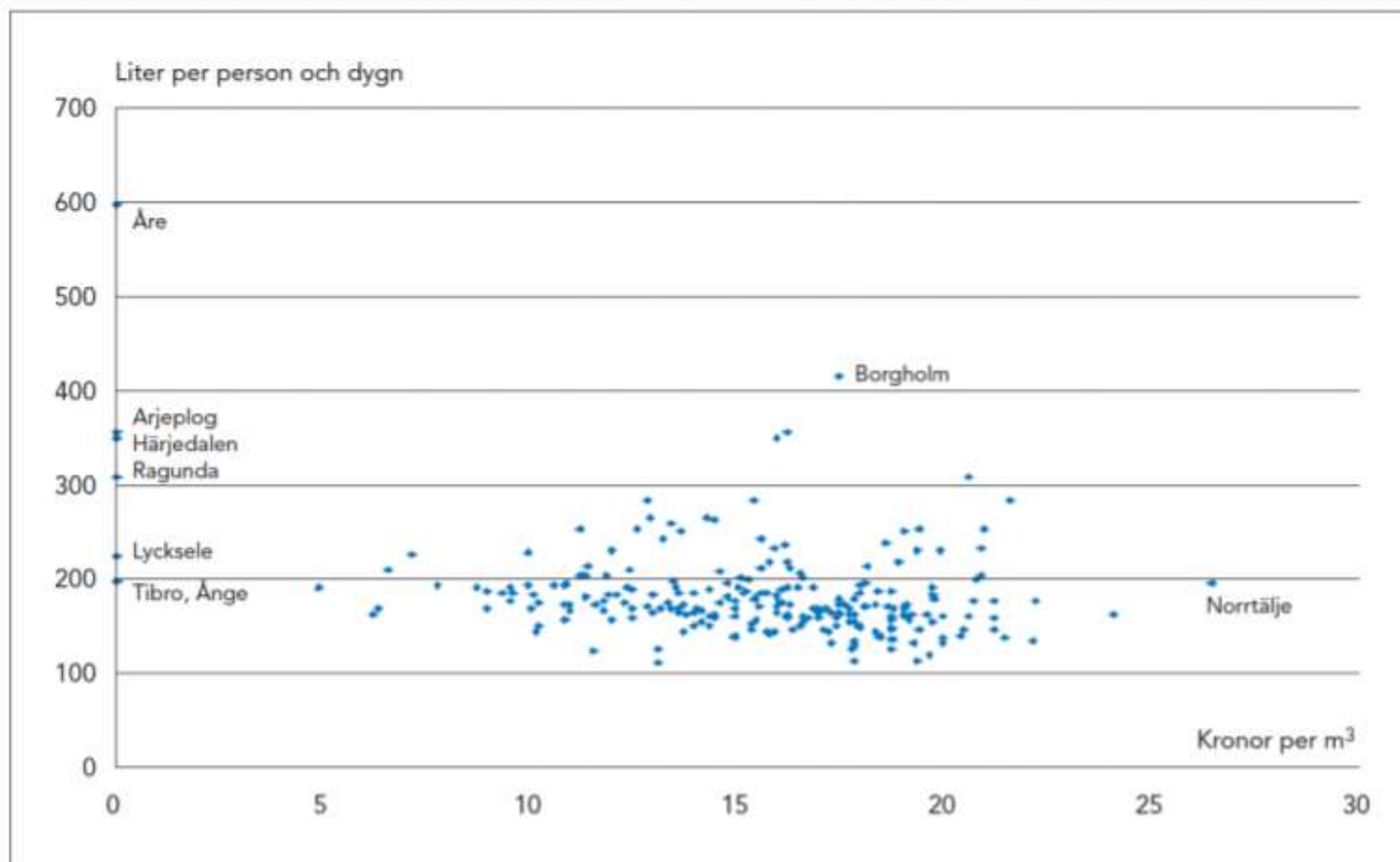
- Allokering
- Externaliteter
- Allmänningarnas dilemma
- Rättvisa mellan generationer

- Prismekanism
 - om alla bakomliggande kostnader inkluderas blir priset troligtvis högre än idag
 - Incitament till investeringar i teknik
 - incitament att minska sin användning

Hur kan man prissätta?

Leder högre vattentaxa till minskad användning i Sverige?

Lingsten & Söderström (2008)

Vattenbrist och uttagsrätter

- Tillgången har varit så god att få styrmedel för vattenbrist finns.
- Tillstånd för maximala vattenuttag (jordbruksbevattning).
- Saknas garanti för att vattnet används där det ger mest nytta.
- Den som fått tillstånd har inga incitament att avstå användning även om en annan hade haft större nytta.
- Bättre då att auktionera ut tillstånd till uttag. Högst betalningsvilja får använda vattnet → vattnet används där det ger störst nytta. Prissättningen skapar incitament att hushålla.
- För att öka graden av rättvisa kan vissa uttagsrätter ges ut gratis till de som bör gynnas eller har rätt till vatten.
- Uttagsrätterna bör vara överlåtelsebara.
- Kan villkoras.

Begränsande faktorer?

- Självkostnadsprincipen: avgifterna får inte överskrida det som behövs för att täcka nödvändiga kostnader för att ordna och driva va-anläggningen.
- HD-praxis: förbud mot att dagens användare belastas med kostnader som bör betalas av framtida användare.
- Men kan det även gälla om man vill skydda ett framtida ekosystem?
- VA-avgifter ska betalas till kommunen. Varje kommun ska bära sina egna kostnader.
- Alltför låg taxa för att påverka användningen.

Hur kan vi komma framåt?

Planering, genomförande, mätning

Fokus på ekosystemet.

Fördelning

Bestäm hur tilldelning baserat på användning ska genomföras baserat på trade-offs och ekosystemets hälsa.

Vision

Gemensam vision för vattenförvaltningen baserat på förståelse för ekosystemet och dess behov samt värdet av vatten på lokal nivå.

Styrmedel och organisation

Effektiv styrning.

Utvärdera och förbättra

Kostnadseffektivitet och måluppfyllelse.

Kommunikation och dialog

Kunskap

Om varierande vattentillgång och efterfrågan över tid.

Diskussionsfrågor

- I vilken utsträckning kan man i Sverige ta betalt för användandet av grundläggande ekosystemtjänster?
 - Hur skapar man incitament för att bevara ett långsiktigt och välfungerande ekosystem?
 - Är kommunen en lämplig storlek för att hushålla med vattenresurserna?
- Hur prissätter man i så små marknader som en kommun?
 - Är Sverige redo för avgifter som varierar med säsong?
 - Vattenbristen är ett faktum – dags för överförbara uttagsrätter?

Referenser

- Aither (2018) A Guide to Managing Water for the Environment (a framing paper for the High Level Panel on Water) Australian Partnership, Canberra
<https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/17985HLPWGuideManagingWaterEnvironment.pdf>
- EEA (2018) Policies and measures to promote sustainable water use
<https://www.eea.europa.eu/archived/archived-content-water-topic/water-resources/policies-and-measures-to-promote-sustainable-water-use>
- Knutson (2013) Vatten som ekonomisk vara. Journal of Water Management and Research 69:21-26
- Lingsten, A. & Söderström, J. (2008) Vattenmätare i småhus? Analys av för- och nackdelar med avseende på vattenanvändning, ekonomi, politik och taxekonstruktion. Svenskt Vatten Utveckling Rapport 2008-7
- Montginoul, M. (2007) Analysing the Diversity of Water Pricing Structures: The Case of France. Water Resources Management 21(5), p861-871 10.1007/s11269-006-9104-5 <https://hal.archives-ouvertes.fr/hal-00453811/document>
- Naturvårdsverket (2012) Styrmedel för att nå miljökvalitetsmålen. En kartläggning. Rapport 6415
<http://www.naturvardsverket.se/Documents/publikationer6400/978-91-620-6415-0.pdf?pid=3723>
- SOU 2010:17 Prissatt vatten?
<https://www.regeringen.se/49bba9/contentassets/5ed7ef327aff4a0eb6516766ebd0f425/prissatt-vatten-sou-201017>
- SOU 2016:32 En trygg dricksvattenförsörjning - bakgrund, överväganden och förslag
https://www.regeringen.se/498c48/contentassets/0b4b09576f1d460490443c48a2b1c197/en-trygg-dricksvattenforsorjning-sou-2016_32.pdf

Tack!

Kontakt: maria.noring@wsp.com